GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 52.

WE SRODĘ DNIA 30 CZERWCA 1802

Z Wiednia d. 23. Czerwca.

W nocy z d. 14 na 15 t. m. przez nieostrożność maytka spalił się na Dunaiu pod tuteyszym brzegiem statek z 100 Mecow pszenicy i dwa inne dniem przed tem wyładowane. Spieszny ratunek uchronił iednak całkowitey straty, z zwierzchu tylko cokolwiek pszenicy zginęło.

Z Presburga odbieramy do d. 18 t. m. wiadomość. D. 15 było dziesiąte, a d. 16 iedynaste posiedzenie seymu na których roztrząsano przez deputacyą wypracowane proiekta. Na iedynastem posiedzeniu była Królowa Jmć Neapolitańska wraz z swemi corkami przytomna, którą stany potroynem okrzykiem: " Niech żyie,, powitały. — D. 17 odprawiła się tu z wielką uroczystością processya Bożego Ciała, na którey Oboie Cesarstwo Jchmość wraz z Arcy Xciem Palatynem się znaydowali. Oddział kieryssierow Xcia Cieszyńskiego poprzedzał orszak z zamku do kościoła kollegiackiego, a drugi konczył. Powoz Cesarstwa Jchmość otaczali urzędnicy dworu, podkomorzowie, paziowie, gwardya Węgierska i t. d. Toż samo i Arcy Xcia Jmć Palatyna. Cechy ieszcze o godzinie 8 zrana zebrały się przed kościołem. Cesarstwo Jchmość w progu kościoła byli od Arcybiskupa Koloczkiego hrabiego Kollonits pontyfikalnie z całem duchowieństwem i krzyżem, konsyliarzow taynych, magnatow, baronow państwa, deputowanych i t. d. przyymowani i pokropieni wodą S. przed wielki ołtarz zaprowadzeni. Po skończonym nabożeństwie zaczęła się processya do ołtarzow po mieście. Cesarstwo Jchmość otoczeni dworem, urzędnikami koronnemi i t. d. szli za processyą. Grenadyerowie assystowali processyi, a po wszystkich ulicach, którędy processya przechodziła, stały woyska w paradzie, milicya zaś mieyska na rynku. Po ukończeniu processyi uszykowany na placu miłosierdzia ieden batalion Arcy Xcia Ferdynanda piechoty dał trzy razy z ręczney broni ognia.

Z Debreczyna odbieramy smutną wiadomość, że to miasto stało się d. 11 t. m. pastwą pożaru, który przeszło tysiąc naypięknieyszych domow w 4 godzinach pochłonął. Nędza tych nieszczęśliwych mieszkańcow iest nie do wyrażenia.

Z Brynu d. 25. Czerwca.

Listy pod d. 7 od granic tureckich donoszą, że basza Romelii napisał list do Pasmana

Oglu w następuiących wyrazach: "Pobiłeś iuż i upokorzył trzech potężnych baszow; lecz ia cię ostrzegam, ażebyś się względem mnie spokoynie zachował i nie zbliżał do mego okręgu, inaczey pokażę ci moią potęgę, która iest większa nad mniemanie twoie.,, Pasman Oglu tak mu odpowiedział: " Cieszy mię, żeś tak wysoki osiągnął urząd, i życzyłbym sobie bydź twoim przyiacielem; z tem wszystkiem iestem i będę zawsze Pasmanem Oglu, i ieżelibyś chciał przeciw mnie czynić i na grunt moy z woyskiem wkroczyć, bądź pewny, że w ten czas nie tylko swoy obronić, ale nawet z twoiego plac okropności zrobić potrafię, i dam Ci uczuć potęgę oręża moiego.,,

Poźnieysze listy z Bukarestu donoszą, że z tego miasta konsul C. K. P. Merkelis uciekł do Siedmiogrodzkiey ziemie, albowiem Pasman Oglu d. 1 Czerwca nie w 4000 iak przedtem głoszono, ale w 40,000 woyska, (co iednak zdaie się bydź przesadzonym) przebył Dunay, a rozproszywszy małe korpusy Turkow, między innymi korpus baszy Bin wszedł d. 4 t. m. do Bukarestu, skąd Hospodar z boiarami w 100 wozow do ziemi Siedmiogrodzkiey umknął.

Z Warszawy d. 22. Czerwca.

Król Jmć i Królowa Jeymość Pruscy, dziś tu są spodziewani.

Dnia 18 b. m. przyiechał tu, minister stanu i dyryguiący departamentem Prus Południowych JW. de Voss.

Z Memla d. 8. Czerwca.

Na rewią odprawiać się tu maiącą, przymaszerowały dwa regimenta piechoty, ieden batalion grenadyerow, dwa regimenta dragonii i ieden regiment czarnych huzarow: kommenda ich powierzona iest JJ. LL. Kalkreuth i Courbiere. — Bracia Królewscy, Xżę następca Mecklemburg-Strelitz, większa część dworu naszego Monarchy, minister Schrötter, prezydent kamery Auerswald, JJ. Kalkreuth, Courbiere, Kuhnheim, Larisch, Treskow &c. onegday i wczoray tu przybyli, a po południu o 5tey, Królestwo Jchmość przyiechali do Sandkruge, gdzie był dla nich rozbity namiot, a że niechcieli bydź uroczyście przyymowani, Xiążęta tylko i jeneralicya naprzeciw tam się udała. Odpocząwszy nieco, wsiedli na bat, wspaniale przyozdobiony, baldachim był z kitayki karmazynowey z złotemi franzlami, a bandera z atłasu, maytkowie w liczbie 9ciu ubrani byli w białe długie płocienne spodnie, kurtki granatowe sukienne z czerwonemi szarfami; zarządzał niemi kommandor rotmistrow Johnson. Jak tylko wstąpili na most, umyślnie sporządzony, ażeby wygodnie wsiąść na bat, wszystkie okręty rożnych narodow w porcie na kotwicach stoiące, zaczęły ich witac wystrzałami z armat, co przez cały czas przewozu trwało. Wiele innych batow płyneło za Królewskim. W śród przewozu zbliżył się bat, na którym było 12 Litewskich panien, w narodowych ubiorach, te spiewały wesołe pieśni, i ofiarowały Królowey Jeymości kosz z rożnemi rzeczami haftowanemi w Litewskim sposobie. Lud zgromadzony na obydwoch brzegach Dange, okazał swoią radość przez trzykrotny okrzyk hurrah, na co Król Jmć odpowiedział przez grzeczne powitanie i ruszanie kapeluszem. Przed domem konsula duńskiego P. Lorck, gdzie pomieszkanie dla Królestwa Jchmość przygotowanym było, zgromadzili się jenerałowie, officyerowie sztabowi, duchowieństwo rożnego wyznania, magistrat i pierwsi officyaliści. Królestwo Jchmość podziękowawszy magistratowi za przygotowania poczynione do ich przyięcia, udali się do swoich pokoiow. Nayiaśn: Pan w kilka minut zszedł na doł, dla dawania rozkazow officyerom na dzień następuiący, a Królowa

Jeymość dała audiencyą magistratowi, duchowieństwu i deputowanym stanu kupieckiego, dopytywała się o handel i oświadczyła ieszcze szczególniey swoie upodobanie, zfiarowanych sobie od dziewcząt Litewskich robot, tudzież, iż staroświecki Litewski ubior utrzymuie się.

Dnia 12. *Czerwca.*

Dnia 9 t. m. rano Król Jegomość odprawił ogólną rewią. Po południu, odwiedził wraz z Królową Jeymością dom kupca Glagau, przygotowany dla Imperatora rossyyskiego. Miasto wystawić kazało dwie bramy tryumfalne, iednę przed bramą Litewską, z napisem: *Alexandro & Friderico Wilhelmo diis a Deo junctis civitas;* drugą na drodze od Polangen z dwoma obeliskami, na których bandery Rossyyska i Pruska powiewały.

Dnia 9 N. Imperator Rossyyski, stanął o 3 mile ztąd, w Polangen, pod nazwiskiem hrabiego de Russie. Przyymował go tam jenerał Kalkreuth. W Bommels czekał na niego poiazd Królewski, w którym przy assystencyi szwadronu dragonii, i gwardyi tuteyszey kupieckiey, do miasta wiechał. Miał na sobie order orła czarnego. Swita iego składała się z marszałka dworu Tolstoy, jenerałow adjutantow Xcia Dołgoruki, Xięcia Wołkonski, hrabiego Liewen, z ministra Kotschubey i kilku innych urzędnikow i officyerow. W obozie przywitany był stokrotnym z armat wystrzałem. Król Jegomość przywdziawszy order S. Jędrzeia, udał się konno o ćwierć mili od miasta. Spostrzegłszy iadącego Imperatora, zsiadł z konia, co też i Imperator uczynił wysiadłszy z karety, wzaiemnie się uściskali i obydway konno w śród dwoch szeregow dobranych żołnierzy, wiechali do miasta. Przybywszy do domu mieszkania Królewskiego, Imperator przyymowany był od Królowey Jeymości; po obiedzie poiechał w towarzystwie Xiążąt Pruskich do domu dla siebie urządzonego, gdzie 172 grenadyerow z regimentu Bellow, zaciągnęło na wartę. Przeyrzawszy swoie pokoie stanął u okna, i kazał sobie podać kaszkiet grenadyerski i karabin, poczym, każdemu z officyerow tabakierkę złotą, a każdemu żołnierzowi po dukacie podarował. Wspomniona warta potym, na wyraźne Imperatora żądanie do 50 ludzi zmnieyszoną została. W wieczor dnia tego przepędził u Króla JMci. Nazaiutrz rano był na rewii. Po skończonych obrotach, Król Jegomość stanął na czele woyska, i salutował przed Imperatorem. Dnia tego obiadowali znowu razem, a wieczorem poiechali konno do obozu w towarzystwie Królowey Jeymości, iadącey także konno między niemi. Dziś rano znowu były obroty. Dla sprawienia ukontentowania Królowey Jeymości, Imperator kazał ściągnąć z Polangen kozakow z 3ma officyerami, którzy w ieżdzeniu na koniu i robieniu bronią swą, rozmaite czynili obroty. — Dziś w wieczor Imperator i Królestwo Jchmość spodziewani są na balu przygotowanym dla nich od kupcow tuteyszych.

W tych dniach przybył tu pułkownik francuzki Moutier, z depeszami od rządu swego. Po kilku konferencyach z powodu tego odbytych, wyprawiony został na powrot i kuryerow w rożne strony wysłano.

Z Berlina d. 15. *Czerwca.*

Od soboty przebiegło tędy 2 gońcow z Paryża do Petersburga i 2 z Petersburga do Londynu.

Zaięcie kraiow przeznaczonych na wynadgrodzenie dla Prus zostało wstrzymane aż do powrotu Króla.

Królowicz Ludwik Ferdynand przybył tu z Magdeburga.

)2(

W nocy z d. 13 na 14 t. m. umarł tu na apoplexyą baron Burchard Alexy Konſtanty Krüdener, konsyliarz tayny J. Imperat. Mci Wszech Roſſyy i nadzwyczayny ambaſſador przy dworach Król. pruskim i elektorsko saskim, kawaler orderu S. Włodzimirza W. Krzyża, komandor zakonu S. Jana Jerozolimskiego, kawaler orderu Króla pruskiego czerwonego orła &c. &c. w r. 58 życia swego. Był rodem z Inflant, sprawował poselſtwo w Kurlandyi, Wenecyi i Kopenhadze. Pamięć iego będzie nieśmierteina iako dyplomatyka dla narodow, a iako człowieka dla tych którzy go bliżey znali. Jeszcze d. 13 iadł wieczerzą w Bellevue u Xcia Ferdynanda, i że piękny był wieczor do poźnoy nocy przechadzką ſię bawił. Po powrocie gdy udał ſię na spoczynek, obudził go o północy przeiazd gońca z Paryża do Petersburga; skarżył ſię na owczas na słabość, odprawił iednak gońca, a położywszy ſię wkrotce umarł.

Z Madrytu d. 28. Maia.

Krol nakazał uſtanowienie 3ch woyskowych akademiiow. Każda z nich będzie liczyć 200 uczniow. Nikt tam oprocz ślachy przyiętym nie będzie. Te akademiie będą uſtanowione w Valladolidzie, Grenadzie, i Alkali de Henarez, i zoſtaną pod rządem Xcia Pokoiu.

Z Hagi d. 15. Czerwca.

D. 12. t. m. ciało prawodawcze zakończyło nadzwyczayne poſiedzenia, i dopiero 15 Października na nowo ſię zgromadzi. Te nadzwyczayne poſiedzenia cechuie osobliwsze zdarzenie, które w powszechnym zaszło wydziale. Dyrektoryat za powrotem pokoiu proponował powszechną amneſtyą dla wszyſtkich osob, które dla politycznych przyczyn przed lub po rewolucyi 1795 roku kray opuściły; ale ciało prawodawcze ten proiekt odrzuciło.

Woyska i eskadry przeznaczone z Texel do przylądka Dobrey Nadziei i do Batawii d. 28 t. m. wyydą pod żagle.

W prowadzanie towarow angielskich ieſt znowu pozwolone, ale przywoz zagraniczney herbaty ieszcze zakazany.

W Niderlandzie nieiaki Korneli Stewens, zwany chudy, udaiący ſię za jeneralnego wikaryusza i uſiłuiący przeciwko konkordacie burzyć duchowieńſtwo, zoſtał na rozkaz prefekta bruxelskiego iako burzyciel publiczney spokoyności aresztowany.

Z Paryża d. 12. Czerwca.

Los wyspy St. Domingo iuż nakoniec roztrzygniony. Touſſaint ſię poddał. W dziſieyszym Monitorze czytamy naſtępuiącą telegraficzną wiadomość:

Prefekt Marynarki w Breście do miniſtra marynarki. Z Breſtu d. 9 Czerwca 1802.

" Bryg *Ciekawy*, po 32 dniowey żegludze przybył z adiutantem jenerała Leclerka z St. Domingo. Chriſtof opuścił Touſſainta i poddał ſię armii francuzkiey. W 4 dni potem Touſsaint i Deſſalines poddali ſię zwycięzcom. Magazyny, ammunicye, artylleryа są w naszey mocy. — Podpisano *Caſarelli.* „

Onegdayszy Monitor donoſi, że pierwszy konsul mianował ob. Andreoſſy ambaſſadorem przy dworze londyńskim, ob. Otto ambaſſadorem przy Rzepltey amerykańskiey, a jenerała Vial pełnomocnym miniſtrem przy zakonie maltańskim.

Jenerał Andreoſſy wsławił ſię w teraźnieyszey woynie, powrocił z Bonapartem z Egiptu, napisał piękne dzieie kanału południowego, i różne bardzo intereſſuiące pisma o ieziorze Moeris i innych osobliwościach Egiptu, które były w inſtytucie z poklaskami przyięte.

Inſtytut narodowy na oſtatniem poſiedzeniu mianował członkami honorowemi PP. Pryſtleia, Niebuhra, i Klopsztoka. P. Pryſtley miał wspołubiegaczow Pallasa i Herschela, P.

Niebuhr dzieiopisa Millera, i publicystę Benthama, a poeta Klopsztok snycerza Canova, i architekta Calderarego.

Pierwszy konsul mianował ob. Bertina prefektem osadowym na Martynice, ob. Mesnarda pod prefektem, ob. Rainvilla pod kommissarzem, ob. Mosse pod prefektem S. Łucyi, a ob. Magnilota prefektem wyspy Tabago, tudzież innych niższych urzednikow, między któremi znayduie się wiele osob, które dawniey należały do interessow skarbowych w Egipcie. Ob. Reinaud został mianowany kommissarzem handlowym na wyspie Zante.

Departament l'Aine przysłał do Paryża 2 deputowanych z podziękowaniem drugiemu i trzeciemu konsulowi za to, że zaproiektowali dożywotni konsulat Bonapartego.

Prezydent Hawru ogłosił, że więcey żadnemu Murzynowi chcącemu do osad powracać nie da paszportu, ieżeli takowy nie będzie mieć tam posiadłości lub pozwolenia od ministra marynarki.

Funt mięsa wołowego kosztuie teraz w Paryżu 12 a 4 funty chleba 18 soldow.

W Lodi wybuchnął niedawno wielki pożar, który za pomocą 7go regimentu tam stoiących dragonow francuzkich szczęśliwie ugaszony został. Wice prezydent Melzi kazał za to żołnierzom tego regimentu 3 dniowy żołd wypłacić; ale ci niechcieli przyiąc tey nadgrody, i ofiarowali ią mieszkańcom, którzy przez ogień szkodę ponieśli.

Z Gdańska, Amsterdamu, Hamburga i Altony zawinęło do naszych portow 40 okretow ze zbożem. Rząd wcześnie przedsięwziął środki dla zabieżenia niedostatkowi.

Oprocz Pana Calonne znayduie się tu także bywszy hrabia Choiseul Gouffier, który za rządu krolewskiego był posłem w Konstantynopolu.

W wielu departamentach żądano ażeby Bonaparte wyznaczył po sobie następcę, i ażeby także ta materya pod głosy ludu poddana była.

Talleyrand i tego lata będzie używał kompieli.

Zamek St. Cloud będzie dla Bonapartego na Sierpień wygotowany. Dla dwoch drugich konsulow przygotuią zamki Bellevue i Meudon.

Z Charlestown z półnoćney Ameryki donoszą, że od niezmierney suszy wiele drzew poschło, a bydło z niedostatku wody na polach upada.

Kupcy z Hawru podali prożbę przeciw urządzeniu jenerała Leclerc pozwalaiąc handel do St. Domingo wszystkim cudzoziemcom prowadzic. " Osady (mowią oni) powinny korzyść kraiowi macierzyńskiemu przynosić, i do niego wyłącznie należeć, inaczey byłoby dlań tylko niepotrzebnym i uciążliwym ciężarem. Wszystkie Europy ludy przyięły te wyłączne zasady, ponieważ wszystkie uczuły dzielnośc tych środków Jakże! w tym czasie kiedy nas nie przypuszczaią do żadney z osad angielskich, my mamy Anglikow do naszych przywabiać? byłoby to naywiększą nieroztropnością. Swietny stan Anglii iuż oddawna iest zatwierdzony, i wiele lat upłynie, nim w rowni z nią będziem mogli stanąć. Zakaz tylko i mocna administracya potrafią nas od zupełnego zniszczenia zachować. Nie można człowieka, który dopiero co z choroby powstał przeciw olbrzymowi wystawiać. Brakuie nam pieniędzy, i dla tego upadaią nasze interessa. Kredyt nasz bardzo ograniczony, a wiemy, że tylko wiekami zatwierdzony kredyt sprzyia kupieckiey żegludze. Prosięmy Cię Jenerale Konsulu o zniesienie urządzenia jenerała Leklerka, i o zabronienie przystępu obcym do osad naszych; prosimy o tymczasowe urządzenie, aby powracaiące do portow naszych francuzkie okręty odbierały opłatę 10 od sta, którey od

nich na St. domingo wymagano. „ Kupcy innych portow pod bneż prożby nadesłali.

Na Gwadelupie znayduie się obfitość Europeyskich towarow. Butelka dobrego Bordeńskiego wina kosztuie tam tylko 15 soldow, kawa iest w wysokiey cenie.

Z Brestu ieszcze iedna eskadra z mocnym oddziałem woysk miała do St. Domingo odpłynąć.

Wyrok konsulow nakazał ustanowienie nowey rady maiącey się zatrudnić obrachowaniem wszystkich narodowych długow. Ta rada będzie się składać z radzcy stanu, który w niey będzie prezydował, jeneralnego dyrektora, 5 dyrektorow specyalnych i sekretarza.

Pomimo ustawy pod d. 5 i 15 Września 1792 wyrok konsulow pozwolił wywozić zagranicę topione i nietopione złoto i srebro, tudzież naczynia kościelne i domowe z tych kruszczow, za pewną iednak opłatą. Na wnieśienie kupcow Dunkierki i innych miast wyznaczono nadgrody dla łowiących stokfisz przy Islandyi i Doggersbanku. Ludzie na tych statkach mogą bydź w dwóch trzecich częściach cudzoziemcy.

Monitor w ostatnich numerach przywodzi z Mercure de France długi artykuł o sporach parlamentu angielskiego względem traktatu pokoiu w Amiens. — Oto są znacznieysze z niego wypisy:

" Historya czasow ostatnich pełna iest zagadek, które iedynie sam czas rozwiązać potrafi, i wielkich nauk, do których odkrycia dopomoże; lecz aby nam się i te rozwiązania i te wykrycia nie wymknęły, powinniśmy dadź baczność na ślady częstokroć iasne, które po sobie zostawia. Wyiaśnia on powoli co było taiemnicą w sprężynach polityki, ciemnego w związkach wypadkow, nadzwyczaynego w ich przyczynach, oboiętnego w moralności osob. Zbieraiąc wszystkie promienie, ktore w przechodzie swoim rozrzuca można odkryć ten udział iaki w postępowaniu narodow miała mądrość, i ten iaki namiętności przywłaszczyły sobie. Nauka, którą w tym względzie wystawiaią ostatnie spory parlamentu angielskiego musiała utkwić w umyśle każdego, ktokolwiek naymnieyszą dał baczność. Pokazało się dzisiay, że lord Grenville i P. Windham w roku 8 gdy pierwszy konsul proponował pokoy, sprzeciwiali się w radzie krolewskiey zawarciu iego. Możnaby mniemać, iż trudnoby im się było usprawiedliwić z niebezpieczeństw, w których oyczyznę swoią pogrążyli; lecz zamiast myślenia o usprawiedliwieniu uczynili się oskarżycielami, a czytaiąc ich mowy, trudno iest ieszcze przekonać się o niepoiętey pewności z iaką oni w nich rolę swoią graią. Jeżeli traktat Amienski nie iest tak korzystnym dla Anglii iak mogła żądać, komuż wina tego będzie przyznana, ieżeli nie ministrom, których zaciętość i dziwactwa przedłużyły woynę w ten czas, gdy w mocy ich było chwalebny uczynić iey koniec? I kogoż ośmielaią się oni dzisiay oskarżać? Ministeryum, które poprawiaiąc ich błędy umiało przez swoią roztropność, stałość i zręczność równie północy iak południowi pokoy przywrocić, Egipt wydobyć z rąk nieprzyiacioł i powrocić go Porcie ottomańskiey, wskrzesić na nowo zakon maltański, utrzymać całość kraiow Króla Neapolitańskiego, a tym sposobem uwolnić morze środziemne od wpływu Francuzow; nakoniec dopowrocenia Krolowi angielskiemu kraiow iego niemieckich iuż zaiętych przez Prusy i w momencie maiącego nastąpić obięcia ich przez Francuzow; ocalić sprzymierzenca Anglikow Króla Portugalskiego od zniszczenia prawie całkowitego, i nakoniec ustalić potęgę angiel-

ską w obydwoch Indyach na prawdziwych zasadach, ustępuiąc co iey bezpożytecznym było, zatrzymuiąc dla swego handlu prawdziwe źrodła, i zapewniaiąc iey posiadłościom korzyści w przypadku woyny. Jeżeli zważemy nieroztropność z iaką dawnieysi ministrowie uchybili naypięknieyszych sposobności zawarcia pokoiu, i położenie, w którym postawili Anglią, przekonamy się, że mocarstwo to nigdy nad ten korzystnieyszego nie zawarło pokoiu, ponieważ żaden nieuprzedził nad nim większych wiszących nieszczęść. —— Dziwią się utrzymałości i umiarkowaniu pokazuiącym się w odpowiedziach P. Addingtona i lorda Hawkesbury, którzy tym sposobem zdobią charakter ministeryalny; lecz nie masz w Europie człowieka światłego, któryby nie widział, iż w mocy ich iest złożyć na lorda Grenville cały ciężar okropnych wyrzutow na nich rzucanych. Chce lord Grenville uczynic ich odpowie zialnemi za korzyści iakie traktat Lunewilski nadaie Francyi; lecz czyliż przez błąd i nieroztropnośc nowego ministeryum Rossya opuściła koalicyą? Przez błąd, że to iego Austryia przymuszoną była odosobnić się i oddzielne rozpocząć negocyacye?.... Czyliż przez błąd nowego ministeryum Anglia uchybiła sposobności negocyowania wspolnie i razem z Austryą i Rossyą? Jestże to błędem nowego ministeryum, że państwa północne obudziły kwestyą neutralności i z zapałem popierały spor, z strony ich tak sprawiedliwy, od którego iednak Anglia łatwo ochronic się mogła. Anglia od roku 7 miała trzy epoki do negocyowania: 1sza Epoka dzień 18 Brumaire. — Francya odrodzona, Wandea uspokoiona, duch narodowy ożywiony, powinny były ostrzegać Anglikow o przewadze iaką woyska francuzkie miec miały. Ministeryum rządzące na ten czas Anglikami pogardziło tą piękną sposobnością, przy którey negocyowałoby było wspolnie z Austryą, Rossyą, Bawaryą, Krolem Neapolitańskim, Sułtanem Tureckim i Portugalią. Byłoby przyniosło do tey negocyacyi wszystkie korzyści koalicyi bardzo mocney i niegdyś zwycięzkiey, połączone z korzyściami, które dawała sposobność zapalenia pomiędzy Francuzami woyny domowey, ieszcze nie zupełnie wygasłey. Nietylko ministeryum angielskie nie poznało lub wzgardziło temi korzyściami, które każdy człowiek nieco maiący przezorności widzieć mogł; ale nadto na szczere i przyiacielskie powierzenie odpowiedziało nieprzystoynym odrzuceniem, które niezawodny wydało skutek daiąc narodowi francuzkiemu nowy szał, o którym zawsze zapewnić się można, iż wyda cuda w imieniu honoru i oyczyzny. — Drugą epoką był czas gdy armia pod dowodztwem Suwarowa powracała do oyczyzny swoiey, i Rossya była ostatecznie odłączona od koalicyi; epoka ta wprawdzie nie dawała tych korzyści, co pierwsza, lecz piękna i dogodna ieszcze była sposobność; Anglia mogła się spodziewać czynić wspolnie na kongresie z Austryą, Portugalią, Sułtanem Tureckim i Bawaryą; a iey sprzymierzeńcy pokazaliby się ieszcze na nim byli pod powagą armiy zwycięzkich. Zamiast zaś zrobienia pokoiu z Francyą ministeryum brytańskie nowych i wielkich zrobiło sobie nieprzyiacioł. Uraziło Pawła I. niechcąc zamienić 7000, niewolnikow rossyyskich zabranych w szmieszney wyprawie do którey go nakłoniło, zniechęciło toż mocarstwo przeciwiąc się projektom nic nieznaczącym względem zakonu i wyspy Malty. Obraziło wszystkie północne mocarstwa, powiększaiąc przez obmierzłą chciwość, kłotnie, które ukończyć należało; roziątrzało i zapalało

tam, gdzie naypeostsze wyobrażenia polityki łagodzić i słod... nakazywały. Była ieszcze trzecia epoka w którey ministeryum angielskie mogło i powinno było robić pokoy; chcę mowić o czasie w którym przedugodne punkta przez P. Saint Julien podpisane były. Włochy przez wypadek bitwy pod Marengo na nowo opanowane zostały; Austrya pospieszyła się do pokoiu z Francyą i chwalebnieysze otrzymała warunki pokoiu niżeli obecne okoliczności spodziewać iey się kazały. Warunki te porownane z warunkami w Campo Formio polepszały iey położenie, które odniesione klęski powinny były pogorszać. Był to bezwątpienia moment, gdy ministeryum angielskie powinno było oddzielne rozpocząć negocyacye. Zdawało się w istocie wychodzić z swoiego letargu, lecz zawsze w sześć miesięcey poźniey, chciało negocyować wspolnie z Austryą. Aby myślić że rząd francuzki miał był na to zezwolić, trzeba go było mniemać za bardzo niedołężny albo przypuścić iż zupełnie nie wiadome mu było położenie Europy. Niemogąc się przeto wmieszać do pokoiu z Austryą, ministeryum angielskie chciało aby Austrya prowadziła ieszcze woynę, i lord Minto, który sprawiedliwe ma powody okazywać się teraz podporą lorda Grenville; lord Minto tak ministeryalny dotąd, a dzisiay tak oczywisty członek oppozycyi, potrafił na ten czas obłąkać dwor Wiedeński względem naydroższych iego interessow. Dwor wiedeński poszedł ieszcze raz za smutnemi radami, których był narzędziem i ieszcze raz los monarchii Austryackiey był na niebespieczeństwo wystawiony. Nakoniec po traktacie lunewilskim i gdy nowi ministrowie obięli styr rządu, Anglia niewątpliwe rozpoczęła negocyacye. Niemożna iuż było mieszać się do interessow lądu, bo mocarstwa lądowe bez wpływu Anglii zrobiły pokoy; zaciętość i złość lorda Grenville odepchnęła iuż wszystkie sposobności wpływania do pokoiow mocarstw lądowych, i zniszczyła wszelką możność utworzenia nowey przeciw Francyi koalicyi. Na ten czas czegoż narod angielski mogł się spodziewać po swoim nowym ministeryum? Aby mu zachował w Indyach nieoszacowaną posiadłość, Ceylan, która ocenioną bydź nie może; w Antyllach naypięknieyszą i naylepiey położoną z wszystkich wysp od niego zdobytych. Niechcieymy odpowiadać i zbiiać całey mowy lorda Grenville; nię potrzeba tego, dla okazania że sam ieden iest w odpowiedzi zato wszystko, co dawnym ministrom zarzucaią. Jeżeli Włochy są pod wpływem Francuzow, on sam iest tego przyczyną; ieżeli Neapol odzyskał swoią polityczną niepodległość, winień to zręczności iego następcy. Jeżeli Hannower był od Króla Pruskiego zaięty, i w momencie maiącego nastąpić obięcia go przez Francuzow, było to błędem dawnego ministeryum. Jeżeli Król Angielski odzyskał swoy elektorat, to iedynie przez roztropność i mądrość swoich nowych ministrow. Jeżeli Portugalia widziała granice swoie ściesnione i mogła się lękać aby z rzędu mocarstw Europy nie była wymazaną, było to błędem dawnieyszego ministeryum; ieżeli ocaloną została i nic w Europie nie uraciła, winna to roztropności nowych ministrow. Niechay Anglia ma walecznych maytkow iakich cała zna Europa, admirałow godnych dowodzić niemi iak lord Saint Vincent, officyerow roztropnych i czynnych iak Sidney Smith, negocyatorow szczerych, otwartych, stałych i łagodnych iak lordowie Cornvallis i St. Helens, ministrow biegłych w finansach iak P. Pitt.... Wszyscy ci sławni ludzie niepotrafią ią utrzymać na stopniu do którego iest przeznaczoną, ieżeli na czele swoiego gabinetu mieć będzie ludzi namiętnych iak lord Grenville, ministrow których gwałtowności też same wydadzą skutki co niedołężność, iak P. Windham.

DODATEK

DO Nru. 52.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

We Srodę Dnia 30 Czerwca 1802.

Dalszy ciąg życia Grzebskiego.

W spominał on często o Albercie Durerze malarzu sławnym, (który też pisał ieometryą *de symmetria corporis humani*) iż ten Albert Durer maiąc iednego ucznia rozkazał mu namalować zamek ieden, i okoliczności, iako pola i lasy, przy tamtym zamku. Uczeń iako się iuż był wyćwiczył, uczynił wszystko podług rozkazania. Durer chcąc uczniowi pokazać, że do tego odrysowania potrzeba malarzowi doskonałemu więcey umieć; z tego mieysca gdzie uczeń namalował wziawszy kartę odwiedzić się z uczniem na inne opodal mieysce, i patrząc na kartę, na którey przy zamku las był namalowany. mowi do ucznia: patrz na zamek, patrz na las, iako są od siebie odległe, a tu na karcie wespołeś ie namalował. Uczeń dziwuie się, nie wie co na to rzec, aż mu Durer powie. Wiedzże o tem, że się też potrzeba uczyć widzieć, i o widzeniu słuszny dadź rozsądek, gdyż to insza rzecz iest z pewnego mieysca pozor rzeczy malować, a insza zaś położenie miesc podług tey proporcyi, iako na ziemi leżą odrysować. Czem on ucznia dowcipnego pobudził do ieometryi i perspektywy, tak, iż potem wynalazek durerowy rysowania przez dwie nici do wielkiey doskonałości przywiodł, narzędzie do tego sporządziwszy i usposobiwszy skąd łatwie zrozumieć mogą ci, którzy się spuszczaią w rzeczach tak poważnych na malarskie odmalowanie, iako się mylą i iaką szkodę sobie albo sąsiadowi czynią. Ażeby zaś łatwiey poznac iako bardzo potrzebna była xiążka o ieometryi Grzebskiego przytoczę tu wyżey wzmiankowany kawałek z JP. Łukasza Gornickiego starosty tykocińskiego z dziciow polskich przez niego napisanych w roku 1501. "Tegoż roku Pan z Tarnowa kasztelan krakowski a hetman koronny umarł, a nie długo potem znalazł się człowiek zły ieden, który i Pana i nas wszystkich u dworu zatrwożył. Miernicy ieździli po podlasiu w bielskim powiecie, nad którėmi był od Króla superintendentem nieiaki Stanisław Skoczek, który miał imienie z Grodna Kundzin, które potem zapłacił Krol Stefan. A iż ten Stanisław Skoczek nie ludzce się obchodził z ludźmi, tak, iż czasem przez pośrzodek izby sznur miernikom ciągnąc kazał, dziury poprzewierciawszy, odiął też był niesłusznie nieiakiemu Woycikowi nie mało gruntu: ten Woycik kilkakroć Krolowi się skarżył o tę krzywdę, na ostatek raz w Rudnikach tak domawiał krolowi, com ia sam słyszał, iż godzien był znacznego kazania. Jednak Krol iako Pan święty był, odprawił go gładce i do pisarzow litewskich odesłał. W kilka dni potem, gdy Krol z łowow do Wilna przyiechał, napisał ten Woycik kartkę odpowiadaiąc na gardło krolowi, ieźli nie każe powracać maiętności tym ludziom, którym ie miernicy bez żadney przyczyny pobrali: tę kartkę raniuchno przylepił na wrotach pierwszych zamkowych z mostu z szedłszy: a w ten czas prawie, gdy ią przylepił szedł sługa kuchenny drążny od śpiżarnego po kury, i po co inszego do szafarza. Tę kartkę, gdy Królowi przyniesiono, nie tak Krol iako my wszyscy byliśmy w niemałym strachu, zatem każdy z nas rozmaitemi sposoby wywiadował się, ktoby go w nocy na moście albo u wrot widział: bośmy tak rozumieli, że tę

kartkę w nocy przylepiono; ale zbożny Zakrzewski iurgieltnik konny, człowiek cnotliwy i godny, że to rano przylepiono, a kuchenni słudzy drążni do miasta po potrzeby nayraniey chodzą, szedł do kuchni cicho po iednemu pytał drążnych, któryby dziś nayraniey chodził do miasta, ozwał się ten, kto chodził, a spytany i to powiedział, że widział gdy kartkę na wrota przylepiano; lecz kto był nie wiem prawi, ale poznałbym w twarz go widziawszy. Zakrzewski kilka sług wziąwszy z sobą chodził z tym drążnym po Wilnie po rożnych gospodach, owo tak długo chodził, aż go drążny nalazł i ukazał. Rzucił wnet sługę Zakrzewski po te co łapaią, którzy przyszedłszy poymali zbrodnia i oddali do zamkowego więzienia, gdzie się zaraz do tey karty przyznał, powiadaiąc iżem ia nimiał nigdy tey myśli żebym się na Krola miał targnąc, lecz postraszyc chciałem, żeby mi grunt pobrany wrocono. Męczono go, wiecey nic nie powiedział iedno to co pierwey. Tego tylko dokładał, iż słyszał nie cudne słowa przeciwko królowi od Wiktorzyna z ust wypuszczone. Co gdy Wiktorzyna doszło przyszedł do Xdza Padniewskiego biskupa krakowskiego, i pieczętarza (przy czem i ia byłem) daiąc o sobie sprawę, że iako żyw nic takiego przeciwko Krolowi Panu swemu nie mowił, a zatem prosił Xdza, ażeby się za nim przyczynił w tey iego niewinności do Króla, żeby Krol wiary niedawał powieści człowieka złego, który iż zasłużył gardło, chciałby żeby wszystek świast szedł z nim na na śmierć pospołu. Prosił za nim X. Biskup, i odpuścił Krol iako Pan Miłościwy: lecz potem pokazała się znacznie zdrada Wiktorzyna, za co zapłatę wziął, oczem niżey będzie. Tego Woycika włoczono po mieście na łubie a po włoczeniu ścięto, a gdy na śmierć był sądzony, podał reiestrzyk w którym wypisane były zbrodnie miernikow i Skoczkowe, zaczem Król kazał wziąc i nienie Skoczkowi, i długo był bez niego, potem za przyczyna wielkich panow, kazał mu ie Król za się wrócic.„ Taki to miała powod ieometrya Grzebskiego. Była to rzecz prawie na ten czas iako w ięzyku polskim niezwyczayna, tak dawnie wszystkim w koronie i xięstwach do korony należących przyiemna, i która iemu dość iuż u ludzi zacnych prze naukę głęboką znaiomemu więcey dodała u wszystkich stanow znaiomości i przyiaźni. Znał on ieszcze i perspektywę, o którey wielką xiążkę spisał, ale ta gdzieś tam po śmierci iego zapodziała się. Często doktor Stanisław Jakobciusz wspomniał, że gdy universitas studii krakowska witała JX. Filipa Padniewskiego po odprawieniu spólnych przenow, naprzod się spytał. A który tu iest między WMciami P. Grzebski, a rozstąpiwszy się inśi pokazali Grzebskiego w rewerendzie makowey barwy ubranego, czarną czapkę, barankową w ręku trzymaiącego (takiego na ten czas stroiu i ubioru kollegiaci używali) którego mile Pan mądry i zacny przywitał, powiadaiąc, że wiele dobrego o iego nauce i postępach przystoynych od zacnych ludzi słyszał, oświadczaiąc się z łaską swoią pańską na każde wydarzenie. Tem sie on iednak naymniey w wysokie o sobie rozumienie nie wydawał, dosyc maiąc na swey wolności i pokoiu, których na ustawiczne prace obracał w ostrości żywota z podziwieniem i budowaniem wielu. (*Resta potem.*)

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 28. *Czerwca* 1802.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	24	do	28.
— Żyta		18	—	21.
— Jęczmienia		14	—	17.
— Owsa		12	—	14.
— Groch		20	—	23.
— Kaszy iaglaney		30	—	43.

W Wiedniu d. 19. *Czerwca.*

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol.	22	do	28.
— Żyta		15	—	22.
— Jęczmienia		11	—	13.
— Owsa		6	—	9.

W Ołamuncu d. 18. *Czerwca.*

Meca Pszenicy	zł. pol.	23	do	25.
— Zyta		19	—	21.
— Jęczmienia		12	—	14.
— Owsa		8	—	10.
— Prosa		15½	—	16½.

W Gdańsku d. 12. *Czerwca.*

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey:

— Pszenica	zł. pol.	13½	do	18.
— Żyto		9	—	10.
— Jęczmień		6	—	7½.
— Owies		4¼	—	5.

DONIESIENIA.

D. 28 Czerwca zrana między Rogowem i Opatowcem zgubiono list pod adressem: *Monsieur Berniard a Cracovie;* ktoby go więc znalazł proszony iest, aby go raczył do W. Jmc Pani Turno do Opatowca odesłac.

Wezwanie. Stosownie do wysokiego rozkazu gubernialnego pod d. 8 t. m. parobek gubernialny Galicyi zachodniey, Franciszek Horwath, który się dnia 1go Czerwca t. r. bez pozwolenia z swoiey służby samowładnie oddalił, wzywa się ninieyszym z tym dokładem że ieżeli na d. 8 Lipca b. r. niepowroci, i nieusprawiedliwi się należycie z swey ucieczki, bez dalszych krokow oddalonym zostanie.

Z. C. K. zachodniogalicyyskiey gubernialney dyrekcyi expedytowey.

W Krakowie d. 21 Czerwca 1802.

Steinmayer, C. K. gubernialny koncypista i mieysce dyrektora expedytowego zastępuiący.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Jmć Xiędzu Marcinowi Szeptyckiemu, tudzież, sukcessorom Michała i Jana Szeptyckich, że Ur. Jozef Szeptycki, u sądow tych w sprawie zapłacenia summy 4203 zł. pol. 14 gr. żałobę na nich podał, i pomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią, lub czy wcale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się, im patrona tuteyszego Ur. Zarańskiego z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się, ażeby wczasie przyzwoitym to iest w 90 dniach sami się stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i podług przepisu tych srzódków prawa używali, które do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw samiby sobie przypisac byli winni. Dan w Lublinie dnia 23. Marca 1802.

Gołaszewski.
Purtscher.
Gruszecki.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachodniey.
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem JO. Franciszkowi Xciu Sapieha, Karolinie Sołtykowy, Annie Potockiey, Maryannie Puzyninie, i Emilyi Jelskiey iako sukcessorom zmarłey Anny Xiężny Jabłonowskiey, że Franciszek Lisowski, u sądow tych w sprawie zapłacenia summy 12000 fp. żałobę na nich podał, i o pomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią lub czy w całe w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się im patrona tuteyszego Ur. Fiedorowicza z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest: w 90 dniach excypowały, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłały albo na koniec innego patrona obrały, tego sądom tym wymieniły, i podług przepisu tych srodkow prawa używały, które do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodnosć z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samiby sobie przypisać byli winni. Dan w Lublinie dnia 15 Marca 1802 roku.

Gołaszewski.
Brożowski.
Münch.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lublskich Gal. Zachod.
Sahaneck.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Sukcessorom Anny Xiężny Jabłonowski, iako to Xciu Franciszkowi Sapieha, Karolinie Sołtykowy, Annie Potockiey, Maryannie Puzyninie, i Emilii Jelski, że Xiądz Franciszek Lisowski u Sądow tych, w sprawie o zapłacenia summy 8000 zł. pol. c. s. c. żałobę na nich podał i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś Sądy te, niemaiąc wiadomości, gdzie oni zostaią lub czy wcale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się, im patrona tutevszego Ur. Fiedorowicza, z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z ktorym procefs ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukończony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się, ażeby w czasie przyzwoitym, to iest: w 90 dniach samisię stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i podług przepisu tych środkow prawa używali, ktore do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą; gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. Praw samiby sobie przypisać byli winni.

Dan w Lublinie dnia 15. Marca 1802.

Gołaſzewski.
Friedenthal.
Münch.

ZRady C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachod.
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Gallicyi zachodniey Edyktem ninieyszym publicznie wiadomo czynią: że Antoni Michalski bez dzieczy i bez testamentu dnia 27go Grudnia 1799 roku we wsi Beysciach umarł: że pozostały maiątek Wincentemu Faruchowiczowi w administracyą oddano, i sukcessorom nieprzytomnym Kuratora w osobie adwokata Męciszewskiego ustanowiono; dla czego ci wszyscy, którzy do tey sukcessyi prawo iakie mieć rozumieią, osobliwie zaś Pan Ludwik Michalski, Pan Mateusz Michalski i Pani Tekla z Michalskich Błocka tym Edyktem wzywaią się: ażeby w przeciągu roku iednego i niedziel sześciu deklaracyą swoię względem obięcia lub zrzeczenia się dziedzictwa do C. K. Sądow tuteyszych podali, a to tym pewniey; gdyż w przewnym razie dziedzictwo mianoby za opuszczone a ich za zrzekaiących się tegoż dziedzictwa. — Taki bowiem iest przepis §. 627 i 628 Części II Ustawy cywilney na C. K. Państwa dziedziczne wydaney. — W Krakowie d. 12 Maia 1802.

Pod niebytność Jaśnie Wielmożnego Prezesa.
J. F. Kraus.
Karol de Reinheim.
Brzorad.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniey.
Slaupenski

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Gallicyi Zachodniey wiadomo czynią tym Edyktem Panu Franciſzkowi Druczowi: że Pan Jan Nepomucen Hrabia Grodzicki u Sądow tych — o załatwienie wątpliwości, czyli Wexel na mocy sentencyi Ces. Kro. Sądow Szlacheckich w drodze rewizyi utwierdzony przez Pana Drucza okazany iest oryginalnym i czyli ma legalny walor? — żałobę na niego podał, i o pomoc Sądu, ile sprawiedliwość wymaga prosił.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości, gdzie obżałowany zoſtaie, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż adwokata tuteyſzego P. Męciszewskiego, z iego ſzkodą i iego koſztem zaſtępcą poſtanowiły, z którym proces ten ſtosownie do przepisu uſtawy ſądowey rozpocznie się, i ukończony będzie; on przeto Edyktem ninieyſzym tym końcem upomina się, ażeby dnia 24 Lipca r. b. sam ſtanął, albo ieżeli iakie ma prawa ſwego dowody, te zaſtępcy wyznaczonemu wczesnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyſzym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do ſwey obrony za nayskutecznieyſze osądzi, gdyż w przeciwnym razie wſzelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą, samaby sobie podług opiewu C. K. praw przypisać był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Jozef de Cronenfels.
Brzorad.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie dnia 7. Maia 1802.
Elsner.